

Přepis nahrávky pamětníka – pí Marie Komůrkové – 12. 11. 2018 – Jihlava

0:00 Dnes je 12. listopadu 2018 a pro „Příběhy našich sousedů“. Nahráváme vzpomínky paní Marie Komůrkové. Nahráváme v jejím bytě v Jihlavě, U Hřbitova 56. Jsme tým ze základní školy Jihlava, Jungmannova 6, příspěvková organizace. Vede nás Mgr. Pavel Koreň a naše jména jsou Lucie Dreveňáková, Michaela Kaliášová a Marek Kudrna. **„Paní Komůrková, kde a kdy jste se narodila a jaké bylo vaše rodné jméno?“** Já jsem se narodila ve Štokách 10. 6. 1944 a moje rodné jméno bylo Marie Kreinerová.

01:00 **„Jaké bylo vaše dětství, v jakém prostředí jste vyrůstala, kdo a čím byli vaši rodiče, kam jste chodila do školy?“** Vyrůstala jsem v dělnické rodině. Tatínek byl automechanik a maminka prodavačka. Bydleli jsme ve Štokách. A vyrůstala jsem, byla jsem jako druhá z dětí. Předemnou byl starší bratr o dva roky a pak jsem byla já a pak ještě byla po mně sestra Jana. Takže jsme byly tři děti v těch Štokách a ze Štoků jsme se potom stěhovali Planá u Mariánských Lázní. Tam byla maminka maminky a ta furt toužila, aby se maminka jako jediná dcera vrátila tam a tady v těch Štokách jsme neměli žádnou perspektivu a tak jsme se odstěhovali tam do tý Planý u Mariánských Lázní.

02:06 No, měli jsme se tak celkem dobře, protože tatínek byl dost šikovnej a tam jezdil s poštou po hranicích. A měl ještě autodílnu, on byl automechanikem, takže měl autodílnu. Pořídili jsme si tam barák, krásnou vilu a tam jsme žili. A tatínek hold vydělával peníze a najednou se mu poskytlo, že převezl přes hranici jednoho člověka. Pak už dostával samý přísuny z Prahy od vlivnějších lidí a taťka byl jen taková malá ryba. A najednou potom jednoho dne ráno, přišli pro něj. Bylo ráno, to si pamatuju, já jsem byla malá, tak necelý tři roky.

03:03 Na jednou někdo zvonil a přišli v uniformách chlapi. On se holil a nemohl se ani doholit, sbalili ho, odvezli a už jsme ho neviděli. A už se to táhlo. Maminka všechny peníze, co měla, tak jezdila do Prahy a všude v Mariánských Lázních byli ty kumpáni takový, který potřebovali převádět přes hranice. A tak tatínek byl odsouzenej na deset let. Takže jsme vyrůstali jenom s maminkou a začala strašná situace. Protože jsme to jako získali, si mysleli, že taťka byl podplacenej těma lidma, takže se všechno propadlo státu a mamka se musela vystěhovat. Takže se třema děckama jsme se stěhovali do Smrčny k tatínkovým rodičům.

04:01 Ale v tom baráku po Němcích bydleli ještě tři jeho sourozenci, jeden byl dokonce ještě svobodnej, Eda, a tam jsme žili. Takže to byla strašná věc, protože jsme tam byli vlastně. Mamince to měli za zlý, že tam šla, že taťku přemluvila a že takhle se to stalo. A tak jsme žili tam. Maminka se snažila pracovat, začala dělat v brusírně. Od toho mám tadyhle nějaký sklo, co vždycky dostala třeba k Vánocům u Bouchnerů v hutích, ve Smrčny to bylo. A tak pracovala tam. A žili jsme, to jsme měli ještě sestřenici, bratránci a všechno možný jsme tam žili.

Babička chodila vždycky odpoledne, když všichni přišli z práce, protože všechny děti hlídala, vařila, uklízela.

05:00 Tak potom šla k Pinkasům nebo k Vránům dělat na pole k soukromníkům. Donesla třeba kousek másla, konvičku podmáslí, pak jsme se o to málem poprali, o to jídlo, byla zlá doba. Byla zlá doba, zlá, protože mamka od nikoho nedostala žádný peníze a vlastně co vydělal, tak jsme měli a tak to bylo. Takže jsme chodili do školy. Do první třídy, do druhé třídy, až pak do pátý jsem byla ve Smrčným a potom jsme začali jezdit do měšťanky. A to už tatínek, najednou když umřel Klement Gottwald, tak byla amnestie, tatínek byl osvobozen a vrátil se nám z basy.

06:00 No, a když se vrátil, tak jsme bydleli. Maminka se nám tak zdokonalila, že sehnala byt v Pávově, ve starým Pávově. A tam byla prodejna, potraviny a ona tam začala prodávat. Bydleli jsme tam v takovým statku. A to už se tatínek vrátil a to jsme bydleli v tom Pávově. Zatím umřela maminka tatínka, když byl taťka v base ještě. A když se vrátil z basy, tak všichni se z baráku odstěhovali, vlastně z takový chatrče, to bylo po Němcích. Nikdo to neobdělával, nikdo se o to nestaral, jenom všichni tak žili. Byli jsme tam všichni, ani záchod tam nebyl splachovací, ani koupelna, nic.

07:00 Takže zkrátka jsme tam všechny rodiny bydlely, bylo tam asi pět místností a pět rodin nás tam bydlelo. A když tatínek se vrátil, tak tam zůstal jeho tatínek, starej dědeček, a ten byl strašně nemocnej, potřeboval péči, tak taťka rozhodl, že se odstěhujeme do Smrčným. A začala zase další etapa, že byla bída, protože barák byl na spadnutí, nebyl tam ani plot, nebylo tam nic. Tak tatínek dělal vše možné. Dělal taky u toho rozvodu plynu, jak byl v Pardubicích a to všechno po republice. Tak tam dělal a všelijaký zaměstnání měl, aby vydělal peníze. Pak jako se uchytil v Motorpale, tam dělal garážmistra.

08:00 A furt se jenom opravovalo. My jsme se jenom dřeli, opravovali jsme barák. Barák se opravoval, opravoval, a když se opravil, tak tatínek umřel a zůstala mamka, pětasedesát jí bylo. Tam už nemohla být, i když barák byl už opravenej, nikdo to nechtěl, tak maminka šla bydlet sem do Jihlavy. Koupila si tady byt na Telečský, jednopokojový byt a bydlela tady. Dožila se pěkného věku 86 let. No a tak jsme žili. Říkám vám, to byla zlá doba. Třeba jsme dostali k večeři, jenom v sobotu byl špekáček, každej jeden, ten jsme si krájeli na kostičky, aby nám to nejdýl vydrželo a jedli jsme všechno možný. Nebylo, nebylo zkrátka.

09:00 Já jsem třeba chodila do sedmý třídy a řeknu vám, třeba se jelo ze Smrčným, autobus zůstal stát u „Stříbrňáku“, zapadl. Tam odsud jsme šli pěšky na Bedřichov do školy. Tam byly kamna, tenkrát se ještě topilo, a učitelka Hladká nás tenkrát měla za třídní. Tak řekla, musíte dát dolů oblečení, jste celý mokrý. Já jsem nosila po bráchovi pod teplákama spodky po něm, jo. A ještě se narodil

potom, když tatínek přišel z basy, tak se narodil brácha nejmladší. Ten je vlastně o dvanáct let mladší, než jsme my. A tak se žilo. Já nevím, co bych vám ještě řekla. Tady jsem vám nějaký fotky připravila, jako z rodiny. Tohle to byl tatínek.

10:00 Když už se barák opravil, tam sedí už starej. Tohle jsme s maminkou, když byl taťka v base. Tohle to byl můj tatínek s maminkou, když se brali. Bolo to 6. prosince. Tam je tatínkova sestra, tatínkův tatínek a bedřichovskej strejda Kreiner. To byli s dědečkem mým bratři. Tady je už náš taťka, když přišel z basy. To už jsme focený, to už nás fotil. Tady jsou taky fotky, jak posílala maminka taťkovi do basy. To je taťkova sestra Milada Drtíková, taky bydlela ve Smrčným v tom baráku.

11:00 To je moje sestřenice a bratránek a my děti s maminkou, to poslala mamka taťkovi do basy. Tady jsem měl nějaký krásný den, to bylo ve Smrčným, byli jsme v krojích, nám je propůjčili. Tady vidíte ten barák, jak vypadal. Můj muž, když se tam oženil se mnou. Tan normálně, nám tam tak foukalo, že si na hlavu vázal plenu, že mu byla zima. Jak na to nebyl zvyklej, rozmazlenej z Jihlavy. Tady ještě maminka bydlela, to je barák v Plané u Mariánských Lázní. Tady jsem měla svatý přijímání.

12:00 To je maminka, to mě drží v náručí. Buď to byla Jana na světě, no musela bejt, to jsem tak roční, protože sestra o rok byla mladší. Tohle jsme taky s tatínkem. To už přišel z basy a už jsme bydleli. To se chodilo tenkrát, víte, na ty procházky krásný. Tohle je tatínek tatínka a tohle je určitě fotka, když byl tatínek v base. No takovej život byl. Pak jsem se v pětadesátým vdala, vlastně v třiašedesátým jsem se vdala.

13:00 Poprvé jsem v životě měla u manželových rodičů banán, protože jsem to v životě nejedla. U nás nic nebylo, na Vánoce se dávalo na stromeček jablíčka ze zahrady a do těch papírů se balil cukr, kostkovej a to se dávalo tohle. Netopilo se, vždycky nám maminka dala žehličku do postele a zahřála, jeden šel spát, druhej šel spát, až se zahřál ten první, třetí šel spát. Byl to život takovej, jakej to byl. Taťka myslel, že budeme bohatý a pak jsme byli takový chudý. Vlákem jsme se vraceli tam vodsad'. Pak jsme si ještě vzali maminku maminky do Smrčným. Ta umřela vlastně ve Smrčným. A vdali jsme se všichni.

14:00 A teď už žiju já, brácha umřel, sestra prvně umřela mladší, brácha umřel, teď jsem já a o dvanáct let mladší Karel, nejmladší brácha. No takže takovej život byl. A tadyhle jsem se já vdávala v tom třiašedesátým. Tady jsem vedla syna staršího, když se ženil, a tady jsem vedla mladšího syna. A tadyhle je moje fotka svatební. Tohle jsou moji rodiče a nejmladší brácha a z druhý strany jsou manželovi rodiče a to tam jsou manželovy nějaké sestřenice, švagrová s bráchou tam je.

15:00 Takže to takhle nějak bylo. Takhle ten život byl. Vidíte, jak ten barák po Němcích vypadal, to byla hrůza, hrůza. A co jsme se nadřeli. Víte co to bylo, když se míchal beton ve vaně, v trokách. My byli hubený a teď jsme to míchali. A nahazoval se barák, dělaly se tam místnosti všelijaký. Záchod se tam dělat, koupelna se tam dělala. No nadřeli jsme se jako blázni všichni. A pak naše maminka, když bydlela ve Smrčným jako sama, tam nemohla bejt, protože to bylo ústřední topení na uhlí, takže ona by vytápěla sedm místností a seděla by v kuchyni. Tak se rozhodla, že si tady koupí byteček. Nikomu nic neřekla a sehnala si v novinách chlapa. Nějakýho, já už nevím, jak se jmenuje.

16:00 On byl na Rudým náměstí, rámoval obrazy a takový věci. A ten vám, naše mamka mu ho prodala. Když tatínek zemřel, já jsem u toho byla, tak tam byl nějaký ten odhadce a říkal: neříkám vám, že ten barák prodáte, ale kdybyste ho jednou prodávala, musíte si zase znovu vzít odhadce, protože to je úplně jinej odhad než jako úmrtí. No a naše mamka se rozhodla a prodala ten barák. Ohromnej barák se zahradou, tenkrát to nebyly ty ceny takový. Ale to bylo všechno břizolit, okna, střecha plechová, přes tři sta tabulí plechu se na to dávalo. A mamka ten barák prodala za 240.000,-. Zahrada ohromná, jo.

17:00 Garáž, kůlny zděný, břizolitový. Ale nedá se nic dělat, takhle ten život pomalu šel, abych vám řekla. No bylo nás prvně v baráku hodně a potom tam vlastně maminka zůstala sama. A když dědeček byl nemocnej, tak se všichni odstěhovali. Všichni dostali ve Smrčným, všichni bydleli ve Smrčným. Jak tatínkova sestra Vlasta, sestra Milada a pak tam bydlel Eda, tatínka bratr, no a my. A když babička umřela a děda potřeboval pomoci, tak se všichni odstěhovali. Od té vesnice, od toho úřadu dostali byty, jak se dávali tenkrát. Všichni šli pryč a děda zůstal sám. Takže jsme tam šli. To ještě jsem neřekla.

18:00 Když jsme se odstěhovali, tak dědečka hlídal strejda, jak se tam na tý svatební fotce. A než jsme přišli do Smrčným, tak děda umřel. Takže tím pádem děda umřel a zůstal barák. Já už jsem to vyházela, protože člověk má takových svehch věcí a když maminka umřela a byly tam ty papíry všelijaká, ty knížky, jak taťka musel dát každému sourozenci řekněme 500, já nevím, co bylo tenkrát. Já jsem to vyházela, protože kam to máte dávat, máte dost svehch věcí. Byl to takovej osud náš, byl život takovej a nedalo se s tím nic dělat. Takže asi takhle ten můj život šel, no.

19:00 Já jsem se měla dobře akorát, až jsem se vdala. Když jsme začali chodit. Naši chtěli, aby se hlavně vyučil brácha, ten byl první, protože je to živitel rodiny. Naše mamka byla toho, že holky se budou starat o rodinu. Nebudou muset třeba dělat. Takže abych se učila cukrářkou. Tak mě dali do učení cukrářkou na Rudým náměstí k těm Judům. Tam byl cukrář Juda a Petřivej byl nahoře. Ale já byla tak hubená. To jsou ohromný plechy, ohromný pece. Já jsem ani ten plech neuzdvihla, jak to bylo těžký. Tak jsem to nechtěla dělat. Tak jsem

z toho vodošla a šla jsem dělat do početnické stanice. To bylo tady proti Dělnáku, to bylo pro zemědělství, rybářství a lesnictví.

20:04 Tak tam jsem pracovala, než jsem se vdala. Pak jsem se vdala, manžel dělal strojevedoucího. Tak já jsem zůstala doma s klemě a vzala jsem si práci z Tesly a pracovala jsem doma deset let po nocích. A pak už jsem dělala pořád v Tesle a šla jsem do důchodu. A dneska už jsem stará, je to tak. Teď jsem si ještě vzpomněla. Jak se tatínek vrátil z kriminálu, že někdo v tom Pávově tůkal na okno, bylo už setmělo a mamka říká: ježíš mária, kdo to k nám jde, kdo to tluče. Ani jsme nevěděli, že se nám vrací taťka.

21:00 Tak otevřela okno a vrátil se nám taťka z věznice. Tak to víte. Byli jsme už prakticky, mě bylo 10-11 a taťku jsem viděla, když jsem byla malinká mámě v náručí a teď najednou přišel mužskej, kterej vlastně jsme ho ani pořádně neznali. A teď tatínek tam přišel do toho Pávova, malej byt, byl to 1+1, tam jsme bydleli. Tak tatínek začal hledat práci a našel tenkrát práci tady ten Plynostav se stavěl. To se dělalo to potrubí po celé republice, ten Plynostav. Tam on začal pracovat a potom taky, když jsme se nastěhovali do tý Smrčny, tak tatínek z toho Plynostavu odešel.

22:00 A začal pracovat jako dělostřelec ve Smrčny v tom kamenolomu. Jak byl tam ten kamenolom, tak tam tatínek taky dlouho pracoval. A zvykali jsme si na sebe tak nějak. Protože my jsme byli zvyklí na maminku a všechno jsme řešili, když tak s maminkou. A pořád jsme brali toho tatínka jakoby stranou. Von pro nás neměl takový slova lásky nebo tak. No a teď von byl zavřenej. Když ho zavřeli, to bylo pro naši maminku hrozně strašný, protože voni ho zavřeli a furt ho převáželi všude možně. Von byl v Jáchymově zavřenej, pak ho zase převezli do Příbrami.

23:00 Taky byl v Praze v base. A to bylo, aby naše maminka ho nemohla navštěvovat. Von neměl žádný ty, aby za ním mohly chodit návštěvy. To byl politickej vězeň a voni s nima vlastně zacházeli. Náš taťka říkal, tenkrát nám vykládal, když bylo v osmašedesátém a přišli za ním, aby se dal rehabilitovat. A on je vyhodil, on je hnál, vzal hrábě a hnál je a říkal: běžte pryč, nebo vás zabiju všechny. Proč on říkal: nikdo neví, co jsem já zkusil v tom Jáchymově. Třeba náš pouštěli dolů do nějaký jámy, nás tam spouštěli a zase vytahovali. Oni asi tyhle vězni zkusili hodně. Protože ledviny votloukali.

24:00 Von byl nemocnej, von umřel, ještě mu nebylo sedmdesát, takže von byl nemocnej z tý basy. Ale mohl se nechat rehabilitovat. A pak v osmdesátém devátým zase bylo jeho jméno v novinách, jako že se může nechat rehabilitovat. A maminka taky už byla starší. Když tatínek umřel, tak potom říkala, že bychom ho měli nechat rehabilitovat. Ale byli jsme čtyři děti a voni na mě, jako že manžel měl dráhu zadarmo. Takže abych jela do Prahy vyhledat do toho, mamka podala jako žádost, a to jsme dostali každě asi třicet tisíc za vazbu.

25:00 Ale potom se muselo dojet do Prahy a vyhledat v tom nějakým, manžel by to věděl. No zkrátka v Praze se musely vyhledat ty doklady, kde seděl a jaký to bylo, abychom ho mohli dát rehabilitovat. A já jsem říkala svým sourozencům a mamince: hele mami, taťka to nechtěl, taťka se toho nedožil a zkrátka já ho nebudu dávat rehabilitovat. Protože taťka si to nepřál, takže já do toho nejdu. Jestli chcete, tak do toho jděte, ale já do toho nejdu. Takže jsme taťku ani nedávali rehabilitovat. A ještě vám řeknu, když jsme bydleli v tý Smrčny, to byl tak sedmdesátý rok, osmdesátý.

26:00 Najednou k nám přijela policie, za taťkou, někoho někde chytli a on uvedl jeho jméno. A to se vysvětlilo, protože taťka byl už starej a vůbec tam žádný vazby neměl, aby někde byl. Pracoval v Motorpalu jako garážmistr. Takže jako se to vysvětlilo, jako že to nemohl bejt. Ale zase někdo někdy jeho jméno vytáhl, jako že tenhleto. To víte, zvykali jsme si. Pak se narodil ten nejmladší náš, Kája, no tak jsme se všichni bavili s Kájou. Bylo to naše malý děťátko. Tatínek se vrátil z basy a začala zase nová etapa života. Já jsem poznala manžela v kavárně Slávii.

27:00 Asi v třiašedesátým, dvašedesátým jsem poznala taťku v kavárně Slávii. Taťka byl z rodiny jako jedináček, v Jihlavě bydlel manžel. Dělal strojvedoucího, celej život dělal u dráhy, než šel do důchodu. No tak jsme spolu chodili rok a vzali jsme se. Brali jsme se 5. října šedesát tři a v šedesátým čtvrtým se nám narodil první syn Vilém a za tři a půl roku se nám narodil další syn, Martin. Vilém je po otci strojvedoucí, bydlí tady v Jihlavě. A druhého syna máme v Praze a dělá ředitele v Kralupech, kaučukárny Litvínov, Neratovice a tam.

28:05 Tak se oženili. Ten jihlavskej má dva syny. Martin kralupskej, jako mladší syn, ten vystudoval vysokou školu v Praze a věnuje se tady tomu. Měl taky dvě děti, Markétu a Milana. Ten se rozvedl po pěti letech manželství. A žije teďkon, jako si našel partnerku a nechali si v Postřižině postavit barák, takže bydlí v Postřižině a má už vnoučata. Markétka má dvě děti a Milan má jedno dítě.

29:02 A tady ty jihlavský děti, Danek od jihlavského syna, vystudoval v Budějovicích, bydlí v Budějovicích a má malýho Dominika. A ten druhý vystudoval v Brně. A ten zůstal v Brně a je svobodnej zatím. A je jim už přes třicet. Mám vnoučata a pravnoučka, nejstaršího osm let.